[२०२५] ३ एससीआर ९१: २०२५ आयएनएससी २२३

कमलकिशोर श्रीगोपाल तपरिया

वि.

इंडिया एनर-जेन प्रायव्हेट लिमिटेड आणि अन्य.

(फौजदारी अपील क्रमांक ७५८-७६१ ऑफ २०२५)

१३ फेब्रुवारी २०२५

[बी.व्ही. नागरत्ना आणि सतीशचंद्र शर्मा न्या.**]**

विचारार्थ मुद्दा

निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट्स ॲक्ट, १८८१ च्या कलम १४१ सह वाचलेल्या कलम १३८ अंतर्गत त्याच्याविरूद्ध सुरू केलेली फौजदारी कारवाई रद्द करण्याची मागणी करणार् या कलम ४८२, सीआरपीसी अंतर्गत अपीलकर्त्याने दाखल केलेल्या याचिका फेटाळून लावण्यास उच्च न्यायालय न्याय्य होते का? अपीलकर्ता, कलम १४१ अंतर्गत प्रत्यक्षपणे जबाबदार असल्यास.

हेडनोट्स[†]

निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट्स ॲक्ट, १८८१ – क.१३८, १४१ **- अपीलकर्ता, एक स्वतंत्र नॉन-एक्झिक्युटिव्ह डायरेक्टर यांना कंपनीने जारी केलेल्या धनादेशांचा अनादर केल्याचा आरोप करत कलम** १३८ **अंतर्गत आरोपी म्हणून नियुक्त केले गेले होते - अपीलकर्ता, जर कलम** १४१ **अंतर्गत प्रत्यक्षपणे जबाबदार असेल तर:**

धारित: नाही - एक गैर-कार्यकारी संचालक प्रशासकीय भूमिका बजावतो आणि कंपनीच्या दैनंदिन कामकाजात किंवा आर्थिक व्यवस्थापनात सामील नसतो - कलम १४१ अंतर्गत दायित्व आकर्षित करण्यासाठी, आरोपी संबंधित वेळी कंपनीच्या व्यवसायाचा सक्रियपणे प्रभारी असणे आवश्यक आहे - संचालक म्हणून केवळ पदनाम पुरेसे नाही; तक्रारीत विशिष्ट भूमिका आणि जबाबदारी स्थापित करणे आवश्यक आहे - केवळ व्यवसायाच्या

दैनंदिन आचरणासाठी जबाबदार असलेल्यांना जबाबदार धरले जाऊ शकते - आरोपी कंपनीमध्ये याचिकाकर्त्याची भूमिका स्वतंत्र नॉन-एक्झिक्युटिव्ह डायरेक्टरपर्यंत मर्यादित होती ज्याची कोणतीही आर्थिक जबाबदारी नव्हती किंवा कंपनीच्या दैनंदिन कामकाजात सहभाग नव्हता - अपीलकर्ता देखील अनादर केलेल्या धनादेशांवर स्वाक्षरीकर्ता नव्हता - तक्रारींमध्ये अनादर केलेल्या धनादेशांसाठी अपीलकर्ता कसा जबाबदार होता याचा तपशील देणारी कोणतीही विशिष्ट विधाने नाहीत - जोपर्यंत विशिष्ट पुरावा त्यांचा सक्रिय सहभाग सिद्ध करत नाही तोपर्यंत गैर-कार्यकारी संचालकांना कलम 138 अंतर्गत जबाबदार धरले जाऊ शकत नाही - शिवाय, अपीलकर्त्याने नंतर राजीनामा दिला होता

स्वतंत्र नॉन-एक्झिक्युटिव्ह डायरेक्टरचे पद - आक्षेपार्ह निर्णय बाजूला ठेवला - अपीलकर्त्याविरूद्ध फौजदारी कारवाई रद्द केली जाते. [परिच्छेद १५.४, १५.३, १६-१९, २१]

केस लॉ उद्धृत

नॅशनल स्मॉल इंडस्ट्रीज कॉर्पोरेशन लिमिटेड विरुद्ध हरमीत सिंग पेंटल आणि इतर [२०१०] २ **एससीआर** ८०५**:** (२०१०) ३ **एससीसी** ३३०; *एन.के. वाही विरुद्ध शेखर सिंग* [२००७] ३ **एससीआर** ८८३ **:** (२००७) ९ **एससीसी** ४८१; *एस.एम.एस. फार्मास्युटिकल्स लिमिटेड विरुद्ध नीता भल्ला आणि इतर* [२००५] **स.प.** ३ **एससीआर** ३७१**:** (२००५) ८ **एससीसी** ८९; *पूजा रविंदर देविदासानी विरुद्ध महाराष्ट्र राज्य* [२०१४] १४ **एससीआर** १४६८ **:** (२०१४) १६ **एससीसी** १ **- वर अवलंबून आहे.**

अधिनियमांची यादी

निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट्स कायदा, १८८१; फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३.

कीवर्डची यादी

निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट्स ॲक्ट, १८८१ च्या कलम १४१ सह वाचलेल्या कलम १३८ अंतर्गत फौजदारी कार्यवाही; निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट्स ॲक्ट, १८८१ च्या कलम १३८ अंतर्गत तक्रार; धनादेश अनादर करणे; स्वतंत्र नॉन-एक्झिक्युटिव्ह डायरेक्टर; अनादर केलेल्या धनादेशांवर

स्वाक्षरीकर्ता नाही; निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट्स ॲक्ट, १८८१ च्या कलम १४१ अंतर्गत प्रतिनिधिक दायित्व; कंपनीचे दैनंदिन कामकाज किंवा आर्थिक व्यवस्थापन; केवळ दिग्दर्शक; व्यवसायाचे दैनंदिन आचरण; रद्द करणे; फौजदारी कारवाई रद्द करण्यात आली.

यातून उद्भवणारी केस

फौजदारी अपीलीय कार्यक्षेत्र: २०२५ चे फौजदारी अपील क्रमांक ७५८-७६१

दिनांक ०६.०८.२०१९ रोजी मुंबई उच्च न्यायालयाच्या सीआरएलए क्रमांक ११६, २१, २२, २५५ ऑफ २०१९ मधील निकाल आणि आदेश

पक्षांसाठी हजेरी

नीरज कुमार जैन, वरिष्ठ ॲडव्होरेट, उमंग शंकर, संजय सिंग, सिद्धार्थ जैन, शलेंदर सिंग नेगी, अपीलकर्त्याचे वकील.

प्रतिवादींच्या वतीने सम्राट कृष्णराव शिंदे, सिद्धार्थ धर्माधिकारी, आदित्य अनिरुद्ध पांडे, ॲड.

सर्वोच्च न्यायालयाचा निर्णय/आदेश

<u>निर्णय</u>

सतीश चंद्र शर्मा, न्या.

1. परवानगी मंजूर आहे.

2. फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ ("सीआरपीसी") च्या कलम १४१ सह वाचलेल्या कलम १३८ अंतर्गत अपीलकर्त्याविरूद्ध सुरू केलेली फौजदारी कार्यवाही रद्द करण्याची मागणी करणार् या फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ ("सीआरपीसी") च्या कलम ४८२ अंतर्गत याचिका फेटाळून

लावणार् या ०६.०८.२०१९ च्या सामान्य निर्णय आणि आदेशाविरूद्ध सध्याच्या अपीलांना प्राधान्य देण्यात आले आहे. १८८१ ("एनआय कायदा").

3. अपीलकर्ता, जो मेसर्स डी.एस. कुलकर्णी डेव्हलपर्स लिमिटेडचा स्वतंत्र गैर-कार्यकारी संचालक होता, कंपनीने जारी केलेल्या धनादेशांचा अनादर केल्याचा आरोप करत एनआय कायद्याच्या कलम 138 अंतर्गत दाखल केलेल्या तक्रारीत आरोपी म्हणून दाखल करण्यात आला आहे. उच्च न्यायालयाने अपीलकर्त्याची याचिका फेटाळून लावताना असे निरीक्षण नोंदवले की संचालकाची भूमिका ही चाचणीची बाब आहे आणि तक्रारदाराने अपीलकर्त्याच्या सहभागाबद्दल पुरेसे विधान केले आहे.

पार्श्वभूमी

4. अपीलकर्त्याला ०२.०१.२००८ रोजी अतिरिक्त स्वतंत्र नॉन-एक्झिक्युटिव्ह डायरेक्टर म्हणून नियुक्त करण्यात आले आणि त्यानंतर २७.०९.२००८ रोजी स्वतंत्र नॉन-एक्झिक्युटिव्ह डायरेक्टर म्हणून नियुक्त करण्यात आले. ३०.०९.२०१४ रोजी झालेल्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेत मंजूर झालेल्या ठरावाद्वारे आणि त्याच दिवशी एका पत्राद्वारे औपचारिकपणे पुष्टी करून, अपीलकर्त्याला स्वतंत्र गैर-कार्यकारी संचालक म्हणून पुन्हा नियुक्त करण्यात आले. लक्षात घेण्यासारखे की, अपीलकर्त्याची कंपनीच्या आर्थिक ऑपरेशन्स किंवा की-मॅनेजमेंटमध्ये कोणतीही भूमिका नव्हती.

5. कंपनीने २०१६-२०१७ दरम्यान प्रतिवादी क्रमांक १ कडून अनुक्रमे ₹५६.००,०००/- आणि रु.७०,००,०००/- इतकी दोन कर्जे घेतली. परतफेड म्हणून, कंपनीने विविध धनादेश जारी

केले, जे अपुऱ्या निधीमुळे नाकारले गेले. समर्पकपणे, अपीलकर्त्याने या धनादेश जारी करण्यासाठी स्वाक्षरी केली नाही किंवा अधिकृत केले नाही.

6. अस्वीकार केलेल्या धनादेशांचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे:

1. २४.११.२०१६ रोजी धनादेश क्रमांक ४५५४९४, रु.८,००,०००/- रकमेचा.

2. धनादेश क्रमांक ४५५४९५, दिनांक २५.१२.२०१६, रकमेनुसार रु. ८०,००,०० / -.

3. धनादेश क्रमांक ४५५४९६, दिनांक २५.०१.२०१७, रकमेनुसार रु. ८०,००,०० / -.

4. धनादेश क्रमांक ४५५४९७,४५५४९८,४५५४९९आणि ४५५५०० दिनांक २८.०२.२०१७, प्रत्येकी रु १०,००,०००/-

7. महत्त्वाचे म्हणजे, अपीलकर्त्याने धनादेशांवर स्वाक्षरी केली नव्हती आणि चारपैकी दोन फौजदारी प्रकरणांमध्ये, मागणी नोटिसा सुरुवातीला अपीलकर्त्याला संबोधित केल्या नव्हत्या. केवळ मागणी नोटिसांच्या दुसऱ् या संचात अपीलकर्त्याचे नाव सर्व संचालक, स्वतंत्र संचालक, गैर-कार्यकारी संचालक आणि अतिरिक्त संचालकांसह दिसून आले.

8. अपीलकर्त्याने ०३.०५.२०१७ रोजी स्वतंत्र नॉन-एक्झिक्युटिव्ह डायरेक्टर पदाचा राजीनामा दिला. त्यांचा राजीनामा रजिस्ट्रार ऑफ कंपनीज यांना फॉर्म डीआयआर -११ आणि फॉर्म डीआयआर -१२ द्वारे त्याच तारखेपासून अधिसूचित करण्यात आला आहे.

9. कलम १३८ एनआय कायद्यांतर्गत कंपनीविरूद्ध विद्वान मेट्रोपॉलिटन मॅजिस्ट्रेट २८ वे न्यायालय, एस्प्लेनेड, मुंबई यांच्यासमोर खालील तक्रारी दाखल करण्यात आल्या:

1. तक्रार क्रमांक ६६ / एसएस ऑफ २०१७, ३१.०७.२०१७ रोजी दाखल केलेले, *का* चेक क्रमांक ४५५४९४.

2. तक्रार क्रमांक ६४५ / एसएस ऑफ २०१७, २३.०२.२०१७ रोजी दाखल केले, *क्रा* चेक क्रमांक ४५५४९५.

3. तक्रार क्रमांक ६९७ / एसएस ऑफ २०१७, ०७.०४.२०१७ रोजी दाखल केले, *क्रा* चेक क्रमांक ४५५४९६.

4. २२.०५.२०१७ रोजी दाखल केलेली तक्रार क्रमांक १५९५/एसएस, चेक क्रमांक ४५५४९६, ४५५४९८, ४५५४९९ आणि ४५५५००.

10. उच्च न्यायालयाने कलम ४८२ सीआरपीसी (फौजदारी अर्ज क्रमांक २१,२२, ११६ आणि २५५ ऑफ २०१९) अंतर्गत अपीलकर्त्याचे अर्ज फेटाळून लावले आणि विद्वान महानगर दंडाधिकारी २८ वे न्यायालय, एस्प्लेनेड, मुंबई यांच्यासमोर प्रलंबित कार्यवाही रद्द करण्याची मागणी केली.

पक्षकारांकडून सादर केलेले सबमिशन

11. अपीलकर्त्याच्या विद्वान वकिलांनी असा युक्तिवाद केला की अपीलकर्ता एक गैर-कार्यकारी संचालक होता आणि कंपनीच्या आर्थिक व्यवहारात त्याचा कोणताही सहभाग नव्हता. तक्रारींमध्ये अनादर केलेल्या धनादेशामध्ये त्याच्या भूमिकेचे तपशील देणारे कोणतेही विशिष्ट विधान दिले जात नाही.

12. हे सादर केले गेले की अपीलकर्त्याने गुन्हा घडण्यापूर्वी कंपनीचा राजीनामा दिला होता आणि राजीनाम्यानंतर केलेल्या कृत्यासाठी त्याला जबाबदार धरणे हा कायदेशीर प्रक्रियेचा गैरवापर होता. एनआय कायद्याचे कलम १४१ केवळ संबंधित वेळी कंपनीच्या व्यवसायाच्या आचरणासाठी प्रभारी आणि जबाबदार असलेल्या संचालकांवर प्रतिनिधिक दायित्व स्थापित करते.

13. याउलट, प्रतिवादीच्या विद्वान वकिलांनी सादर केले की उच्च न्यायालयाने योग्यरित्या असे निरीक्षण केले की अपीलकर्त्याची भूमिका ही खटल्याच्या वेळी तपासली जाणारी बाब आहे. प्रतिवादी (चे) वकिलांनी असा युक्तिवाद केला की एनआय कायद्याच्या कलम १४१ अंतर्गत प्रतिनिधिक दायित्व संचालकांना त्यांच्या कार्यकारी किंवा गैर-कार्यकारी स्थितीची पर्वा न करता वाढू शकते.

14. प्रतिवादीने पुढे सादर केले की अपीलकर्ता, त्याच्या संचालकपदाच्या आधारावर, कंपनीच्या निर्णय घेण्याच्या यंत्रणेचा भाग होता, म्हणूनच, पूर्व-चाचणी टप्प्यावर दायित्वापासून वाचू शकत नाही.

विश्लेषण आणि निष्कर्ष

15. या न्यायालयाने सातत्याने असे म्हटले आहे की संचालक म्हणून केवळ पदनाम एनआय कायद्याच्या कलम १४१ सह वाचलेल्या कलम १३८ अंतर्गत उत्तरदायित्व निर्णायकपणे स्थापित करत नाही. दायित्व संबंधित वेळी कंपनीच्या कारभारात संचालकाचा सक्रिय सहभाग दर्शविणार् या विशिष्ट आरोपांवर अवलंबून आहे.

१५.१. ***राष्ट्रीय लघु उद्योग महामंडळ लिमिटेड विरुद्ध हरमीत सिंग पेंटल आणि इतर*** (२०१०) ३ एससीसी ३३० मध्ये या न्यायालयाने निरीक्षण केले:

> *"१३. कलम १४१ ही एक दंडात्मक तरतूद आहे जी प्रतिनिधिक दायित्व निर्माण करते आणि ज्याचा काटेकोरपणे अर्थ लावला जाणे आवश्यक आहे. म्हणूनच, संचालकाच्या भूमिकेबद्दल काहीही न करता संचालक (आरोपी म्हणून व्यवस्थित) कंपनीचा प्रभारी आणि जबाबदार आहे हे तक्रारीत टक्कल घालणे पुरेसे नाही. परंतु तक्रारीत हे स्पष्ट केले पाहिजे की प्रतिवादी १ आरोपी कंपनीचा प्रभारी होता किंवा त्याच्या व्यवसायाच्या आचरणासाठी जबाबदार होता. हे दंडात्मक कायद्यांच्या*

कठोर स्पष्टीकरणाशी सुसंगत आहे, विशेषत: जेथे असे कायदे प्रतिनिधिक उत्तरदायित्व निर्माण करतात.

२२. *म्हणूनच, या न्यायालयाने गुन्ह्याच्या वेळी कंपनीच्या व्यवसायाच्या आचरणासाठी प्रभारी आणि जबाबदार असलेल्या व्यक्तींचे प्रकरण वेगळे केले आहे आणि ज्या व्यक्ती केवळ कंपनीमध्ये पद धारण करीत आहेत आणि कंपनीच्या व्यवसायाच्या आचरणासाठी प्रभारी आणि जबाबदार नाहीत. पुढे, कलम १४१ नुसार प्रतिनिधिक दायित्व तीव्र करण्यासाठी, संबंधित संचालकांच्या भूमिकेबद्दल स्पष्टीकरण स्पष्ट असले पाहिजे. वर्णन स्पष्ट असले पाहिजे आणि संबंधित संचालकांवर कंपनीच्या आचरण आणि कारभारासाठी कसे जबाबदार असल्याचा आरोप केला गेला आणि ते कसे जबाबदार होते याबद्दल काही नि:संदिग्ध आरोप असले पाहिजेत.*

३९. *वरील चर्चेतून, खालील तत्त्वे उद्भवतात:* (१) *तक्रारदाराची प्राथमिक जबाबदारी ही आहे की त्याने तक्रारीत कायद्यानुसार आवश्यक असलेल्या विशिष्ट गोष्टी केल्या पाहिजेत जेणेकरून आरोपीला प्रत्यक्षपणे जबाबदार धरले जाईल. फौजदारी जबाबदारी जोपासण्यासाठी, प्रत्येक संचालकाला व्यवहाराबद्दल माहिती आहे असे कोणतेही गृहीत धरले जात नाही.*

(2) *कलम १४१ सर्व संचालकांना या गुन्ह्यासाठी जबाबदार ठरवत नाही. गुन्हेगारी उत्तरदायित्व केवळ त्यांवरच लादले जाऊ शकते, जे गुन्हा घडविण्याच्या वेळी, कंपनीच्या व्यवसायाच्या आचरणासाठी प्रभारी होते आणि जबाबदार होते.*

(3) *कंपनी अधिनियम, १९५६ अंतर्गत नोंदणीकृत किंवा समाविष्ट केलेल्या कंपनीविरूद्ध प्रतिनिधिक उत्तरदायित्वाचा अंदाज लावला जाऊ शकतो जर तक्रार / याचिकेत नमूद करणे आवश्यक असलेल्या आवश्यक विधाने केली गेली असतील तर त्यातील आरोपींना कंपनीने केलेल्या गुन्ह्यासाठी प्रत्यक्षपणे जबाबदार धरले जाईल आणि याचिकेतील पुराव्यांसह, ज्यात आरोपी कंपनीच्या व्यवसायाचे*

प्रभारी आणि जबाबदार होते आणि त्यांच्या आधारे ते पुढे जाण्यासाठी जबाबदार आहेत.

(4) एखाद्या व्यक्तीच्या प्रतिनिधिक दायित्वाची बाजू मांडणे आणि सिद्ध करणे आवश्यक आहे आणि अनुमान काढू नये.

(5) जर आरोपी व्यवस्थापकीय संचालक किंवा सहव्यवस्थापकीय संचालक असेल तर तक्रारीत विशिष्ट दावा करणे आवश्यक नाही आणि त्यांच्या पदाच्या आधारे त्यांच्यावर कारवाई करण्यास पात्र आहे.

(6) जर आरोपी कंपनीचा संचालक किंवा कंपनीचा अधिकारी असेल ज्याने कंपनीच्या वतीने धनादेशावर स्वाक्षरी केली असेल तर देखील तक्रारीत विशिष्ट कथन करणे आवश्यक नाही.

(7) जबाबदार धरण्याची मागणी केलेली व्यक्ती संबंधित वेळी कंपनीच्या व्यवसायाच्या आचरणासाठी प्रभारी आणि जबाबदार असावी. अशा प्रकरणांमध्ये संचालकाचे कोणतेही दायित्व मानले जात नसल्यामुळे हे सत्य म्हणून टाळले जाणे आवश्यक आहे."

१५.२ ***एन.के. वाही विरुद्ध शेखर सिंग*** (२००७) ९ एससीसी ४८१ मध्ये या न्यायालयाने (*परिच्छेद: ८*) *असे* निरीक्षण नोंदवले:

"८. म्हणूनच, आरोपित संचालकांविरूद्ध खटला चालवण्यासाठी, व्यवहारात त्यांनी बजावलेल्या भूमिकेबद्दल तक्रारीत एक विशिष्ट आरोप असणे आवश्यक आहे. कंपनीच्या व्यवसायाच्या आचरणासाठी संचालक प्रभारी आणि जबाबदार कसे आहेत याबद्दल स्पष्ट आणि नि:संदिग्ध आरोप असणे आवश्यक आहे. वर्णन स्पष्ट असले पाहिजे. हे खरे आहे की कायद्यातील तरतुदींमधील तंतोतंत शब्द पुन्हा सादर करण्याची आवश्यकता नाही आणि न्यायालय नेहमीच प्रत्येक प्रकरणाच्या तथ्यांच्या निष्कर्षावर येऊ शकते. परंतु तरीही, कोणतेही समर्थन किंवा विशिष्ट पुराव्याच्या अनुपस्थितीत निव्वळ परिणाम असा होईल की तक्रार स्वीकारार्ह होणार नाही.

१५.३ ***एस.एम.एस. फार्मास्युटिकल्स लिमिटेड विरुद्ध नीता भल्ला आणि इतर*** (२००५) ८ एससीसी ८९ मध्ये, या न्यायालयाने केवळ पदनाम दिले दिग्दर्शक म्हणून पुरेसे नाही; तक्रारीत विशिष्ट भूमिका आणि जबाबदारी स्थापित करणे आवश्यक आहे.

१५.४ ***पूजा रविंदर देविदासनी विरुद्ध महाराष्ट्र राज्य*** (२०१४) १६ एससीसी १ मध्ये या न्यायालयाने हे लक्षात घेतले की एक गैर-कार्यकारी संचालक प्रशासकीय भूमिका बजावते आणि कंपनीच्या दैनंदिन कामकाजात किंवा आर्थिक व्यवस्थापनात सामील नाही, असे मानले की एनआय कायद्याच्या कलम १४१ अंतर्गत दायित्व आकर्षित करण्यासाठी, आरोपी संबंधित वेळी कंपनीच्या व्यवसायाचे सक्रियपणे प्रभारी असणे आवश्यक आहे. केवळ संचालकत्व कायद्यानुसार स्वयंचलित दायित्व निर्माण करत नाही. कायद्याने सातत्याने असे म्हटले आहे की केवळ जे दैनंदिन व्यवसायासाठी जबाबदार आहेत त्यांनाच जबाबदार धरले जाऊ शकते.

16. पक्षांच्या रेकॉर्ड आणि सबमिशनचे अवलोकन केल्यावर, हे स्पष्ट होते की अपीलकर्ता अनादर केलेल्या धनादेशांवर स्वाक्षरीकर्ता नव्हता किंवा तो कंपनीच्या आर्थिक निर्णय घेण्यामध्ये सक्रियपणे सहभागी नव्हता. शिवाय, त्यांनी ०३.०५.२०१७ रोजी स्वतंत्र नॉन-एक्झिक्युटिव्ह डायरेक्टर पदाचा राजीनामा दिला, फॉर्म डीआयआर -११ आणि डीआयआर -१२ द्वारे कंपनी रजिस्ट्रार यांना रीतसर अधिसूचित केले.

17. तक्रारींमध्ये अनादर केलेल्या धनादेशांसाठी अपीलकर्ता कसा जबाबदार होता हे स्पष्ट करणारे कोणतेही विशिष्ट विधान नाही.

18. आरोपी कंपनीमध्ये याचिकाकर्त्याची भूमिका स्वतंत्र नॉन-एक्झिक्युटिव्ह डायरेक्टरापुरती मर्यादित होती, ज्यात कोणतीही आर्थिक जबाबदारी नव्हती किंवा कंपनीच्या दैनंदिन कामकाजात सहभाग नव्हता. शिवाय, त्याच्या व्यवसायाच्या संचालनासाठी तो जबाबदार नव्हता.

19. पूजा रविंदर (सुप्रा) यांच्यासह वर नमूद केलेल्या कायदेशीर ***उदाहरणांमध्ये*** स्पष्टपणे असे म्हटले आहे की विशिष्ट पुरावे त्यांचा सक्रिय सहभाग सिद्ध करत नाहीत तोपर्यंत गैर-कार्यकारी संचालकांना कलम १३८ एनआय कायद्यांतर्गत जबाबदार धरले जाऊ शकत नाही.

निष्कर्ष

२०. वरील निरीक्षणे लक्षात घेता, अपीलकर्त्याला एनआय कायद्याच्या कलम १४१ अंतर्गत प्रत्यक्षपणे जबाबदार धरले जाऊ शकत नाही. तक्रार त्याला अडकवण्यासाठी अनिवार्य कायदेशीर आवश्यकता पूर्ण करत नाही.

21. त्यानुसार, उच्च न्यायालयाचा दिनांक ०६.०८.२०१९ चा आक्षेपार्ह निर्णय आणि आदेश बाजूला ठेवण्यात आला आहे आणि तक्रार क्रमांक ६६/एसएस, ६४५/एसएस, ६९७/एसएस, १५९५/एसएस (सर्व) मधील अपीलकर्त्याविरूद्ध फौजदारी कारवाई करण्यात आली आहे. २०१७ च्या विद्वान मेट्रोपॉलिटन मॅजिस्ट्रेट २८ व्या न्यायालय, एस्प्लेनेड, मुंबई यांच्यासमोर विद्यमान अर्जदाराविरूद्ध प्रलंबित आहे.

22. अपीलांना परवानगी आहे. खर्चाबद्दल कोणताही आदेश नाही.

खटल्याचा निकाल: अपीलांना परवानगी आहे.

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या /तिच्या मातृभाषेत त्याचा अर्थ समजून घेण्यापूरता मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही करणाकरीता करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पआदन आणि अमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.